

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fl.

□ □ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Inundări și comasări.

Pentru alte țări comasările hotarelor sunt o binefacere. Scoase proprietățile de sub tiranica stăpânire a totalității, devin izvoare nouă de muncă și câștig, ceea ce e totdeauna un câștig național. Hotarele odată comasate, sunt supuse nu numai unei culturi mai raționale și unei exploatare mai sistematice, dar prin scurgerea bălților, prin plantarea coastelor, prin cultura întreg locului părăsit se mărește și terenul cultivabil, ceea ce înseamnă cu o pâne mai mult pentru locuitorii, al căror număr crește mereu. Vorba e așadar, că într-o proprietate comasată se poate valida mai bine hărnicia, priceperea și munca individuală.

Ori cărei comasări însă trebuie să-i preceargă anumite preparative. Nici o țară nu a introdus sistemul adunării moșiilor la un loc înainte de a lua toate măsurile ca aceasta separare a proprietății să fie spre binele și prosperarea proprietarului. A aduna locurile și delnițele omului din deal și din vale, de pe coastă și din baltă și a-l escontenta pe proprietar cu tot ce are la marginea unui râu, care nu numai că-i înecă proprietatea an de an, dar i-o înghite pe încetul, înseamnă al ruina pe acel proprietar, fără ca să se poată opune.

Cazuri analoage îmi vin în minte când mă gândesc la ravagiile provocate de inundațiile din estan. S'a introdus la noi legea despre comasări. S'au comasat cu ajutorul aceleia hotarele multor comune, fără ca cei competenți să-și fie dat seama că noi suntem o țară, care e departe de a putea fi comasată pretutindenea. Abstrăgând dela împrejurarea, că nicăiri nu s'a lăsat atât teren liber speculațiilor de tot soiul cu comasările ca la noi, și nu s'au ruinat nicăiri atâți proprietari

și atâtea comune, ca la noi, e dureros, că comasările s'au forțat și prin ținuturi, cari n'au fost potrivite pentru comasări. Până când omul avea zece părțile, cinci lângă Murăș și 5 pe deal, mai putea avea nădejdea, că la un caz de primejdie, la revărsarea rîului, îi rămâne cel puțin sămănătura de pe deal, care-i alină măcar în parte foamea. Ce a rămas acestora bunăoară azi?

S'au introdus comasările orbește la noi cu principii false, și forțate de oameni, cari au așteptat regenerarea lor materială dela aceste comasări. În schimb țara nu a luat asupra sa nici un angajament. S'au tăiat tăbli fără ca să se fie regulat mai înainte cursul rîurilor, fără să se fi scurs bălțile și fără să se fi tăiat canale reclamate de ținut și de interesele oamenilor. *Câmpia* întreagă e un ținut bogat. În văile ei sunt ierburi și fânate cum poate nu au păreche. Ce folos că proprietarii de abia rar le pot cosi. O baltă e și mocirlă acest pământ productiv, care în alte țări ar vărsa aur. Mocirlele de aci scursoare nu au, iar celce să se angajeze la așa ceva nu e nicăiri. Murășul, Oltul, Someșul își schimbă alvia pe înguste văi cari le percurge după cum îi place. Azi înghite o proprietate, mâne alta, poi-mâne a treia, fără a mai aminti de inundațiile, cari toamna și primăvara urmează regulat.

Să sperăm că ravagiile apelor din anul acesta vor trezi la realitate pe aceia, cari au responsabilitatea situației și vor vedea, că prin nepăsarea, și politica lor „națională” au adus azi însași țara în primejdie. Nu mai poate fi azi vorbă numai de români ori de maghiari, ci de toți locuitorii acestei țări, cari au drept se pretindă ca guvernul să se îngrijască de siguranța proprietății și de siguranța oamenilor. A

sili oamenii ca să se mute cu proprietatea pe malurile rîurilor și a nu se îngriji ca aceia să fie în siguranță acolo, nu să unește cu noțiunea unui stat de drept. Presa ungurească spune cu fală că în cursul acestor 10 ani din urmă budgetul țării ungurești s'a ridicat cu un miliard. Dacă pozițiile acestei sume le-am cenzura, am rămânea de bună seamă surprinși, că pentru regularea apelor nu s'a cheltuit aproape nimic. Sumele principali s'au dat pentru armată, pentru lefii funcționarilor și pentru idea statului unitar național. Voi-vor să înțeleagă detentorii potestății de stat, că jumătatea acestor sume, cari azi servesc scopuri zădarnice și inutile o reclamă regularea rîurilor și aranjarea economică a țării?

Și aceasta în grabă, până ce nu e prea târziu.

În jurul episcopiei de Hajdudorog. Cetim în „Brassoi Lapok” următoarele:

„E aproape un an, de când numele Episcopului Májláth se aminteste în toată presa din țara întreagă, și articole, cari de cari mai interesante, tratează secretele de după culise, cari sunt în legătură cu cariera marelui păstor al catolicilor dincoace de Dealul Craiului. Presa vorbește mereu despre contele Májláth, căci de câteori era vorbă de completarea unor stăle pastorali mai înalte, persoana lui era luată în considerare întotdeauna.

E notoric, că contele Májláth, la scaunul de primat al Ungariei a fost candidatul unor cercuri de foarte mare influență și a însuși Regelui. Regele și cu deosebire sfetnicii de la curte au vrut să aprecieze motivul ce l'a îndemnat pe contele Májláth să se dedice carierei preoțești. Păstorul diezei din Ardeal era ofițer de husari, pe timpul când tatăl său, „Judele țării” a fost omorât în anul 1883. Cazul acesta fioros l'a îndemnat să schimbe uniforma militară cu reveranda.

Manifestarea aceasta a iubirii firești a făcut impresie plăcută asupra curții și ofițerul a făcut în timp scurt cariera strălucită;

după o activitate preoțească de abia câțiva ani, a dobândit toiagul episcopesc.

Ca episcop al diecesei ardelenesti a fost unul din cei mai rezoluți luptători ai ecleziei militante.

Pe lângă toate auspiciile acestea minunate, totuși nu contele Májláth, ci Ioan Csernoch, arhiepiscopul de Calocsa, deveni primate al țării. Puțin după denumirea lui Csernoch, fiind vorba de completarea scaunului arhiepiscopesc din Calocsa, iarși a fost candidat contele Májláth. Dar și la completarea acestui stal, contele a rămas numai candidat, căci denumirea lui Várady L. Árpád, episcopul din Győr, de arhiepiscop în Calocsa, e fapt complinit și denumirea îi va urma în proximele zile.

Motivul pentru care a fost preterat de fapt contele Májláth este după „Estilap“ din Cluj:

Piedeca înaintării episcopului ardelenesc a fost înființarea episcopiei de Hajdudorog...

Contele Májláth a fost acela carele a urgit crearea noii episcopii atât la guvernul maghiar, cât și la curtea din Viena și la Vatican, iară după ridicarea episcopiei de Hajdudorog s'a hotărât în principiu atunci tot contele Májláth a fost acela, care a pregătit și a dat și datele statistice pentru înființarea noii episcopii. Nu e nevoie să schițăm mai cu deamănuntul agitațiile religioase și naționale ivite pe urma episcopiei de Hajdudorog. E cunoscut, că cercurile competente în principiu n'au avut nimic în contra înființării episcopiei acesteia. Dar în felul cum s'a realizat aceea, află gravamine și jicniri atât de mari, cari provin tocmai din datele statistice neadevărate, și cari au agitat spiritele în măsura cea mare.

Situația aceasta neplăcută și abia posibilă de lămurit, ce a produs-o chestia epis-

copiei de Hajdudorog, se atribuie marelui răstăciri a contelui Májláth. Și răstăcirea aceasta, ce poate să aibă de urmări pe ușor și amestecul neplăcut religios al țarului, ca cap al bisericii gr.-orientale, e greu de a i-se iarta dinstinsului episcop din Ardeal. — Fără comentariu. —

Salarele învățătorilor.

— Câteva îndrumări. —

În legătură cu circularul nr. 3816—1913 a preaveneratului Conzistor Arhiepiscopesc și în legătură cu articolele din nr.ii 70 și 71 ai „Unirii“ țin se fac următoarele comunicări.

La stabilirea salarelor din mijloacele proprii să se iee în considerare tabela de mai jos, care se referă la învățătorii în funcțiune:

Învățătorilor în anii de serviciu	Învățătoarelor le compete un	salariu de cor.:
1—2	1—4	1200
3—7	5—9	1400
8—12	10—14	1600
13—17	15—19	1800
18—40	20—40	2000

Salarele acestea au să se plătească începând cu 1 Ianuarie 1913.

Afară de acestea să se cumpănească, că învățătorii, dacă nu li-se dă locuință corespunzătoare legii, au drept la bani de locuință între 240 și 600 cor. și că de aci încolo leașa învățătorilor va crește și peste 2000 cor. și anume tot la 4 ani cu câte 200 cor. până ce va ajunge la maximalul de 3200 cor.

Deci bine să-și facă socotelile comunele bisericesti, cari voiesc să sistematizeze salarele învățătorilor conform art. de lege XVI. din 1913, din mijloacele proprii! Iar celelalte

comune bisericesti să ceară fără întârziere întregirea salarelor învățătoarești dela stat.

Formularul de rugare precum și toate celelalte 20 documente necesare cererii de întregire dela stat se pot comanda cu prețul de 1 cor. 70 fil. dela Librăria semin. din Blaj.

Cererile provăzute cu toate documentele necesare să se înainteze direct comisiei administrative comitatene. În protocolul de emolumente să se introducă numai ceea ce se poate plăti din repartiție sau din alte venituri ale comunei bisericesti. Ajutoarele primite din Fondul cultural să nu se iee în considerare, fiindcă acestea, după starea actuală a fondului, nu pot fi considerate de sigure și pentru viitor.

Nu trebuie să mai ceară întregirea salarelor după legea nouă, comunele bisericesti cari primesc deja întregire de salariu dela stat pe baza legii dela 1907.

Ajutorul de stat ce-l primesc unele comune bisericesti pe baza art. de lege XLVI din 1908. sub titlul de rescumpărare de didactru nu se poate considera de întregire de salariu. Deci comunele bisericesti, cari primesc astfel de ajutoare, trebuie să facă cereri noi direct pentru întregirea salarelor, dar la cererile acestea pot să nu mai alăture documentele înaintate la cererea pentru rescumpărarea didactrului.

Circularul preaveneratului Conzistor Arhiepiscopesc nu indică pedeapsa ce li s'ar da parohilor, cari nu s'ar îngrijii de sistematizarea salarelor învățătoarești conform art. de lege XVI. din 1913. până în 1 septembrie 1913. dar ea nu poate fi destul de mare pentru cine ar desconsidera acest ordin, deoarece conform dispozițiilor legii: la caz că nu s'ar sistematiza salariul cutărui învățător din mijloacele proprii și nu s'ar cere la timp nici ajutor dela stat, s'ar licita averea bisericesti, și la caz că din executarea averii bise-

FOIȚA.

Ceasuri de seara.

Căile fericirii.

I. Agârbiceanu.

III.

(Continuare)

Cine n'ar putea să spună câte suferințe nu s'ar putea cruța în lume dacă cei sus puși, cei mari și puternici, cei cari sunt conducători altora s'ar ști stăpâni totdeauna pe sineși!

Câtă neliniște n'ar dispărea din suflete, câte gânduri amare, câte simțeminte de groază n'ar trece atunci din lume, ca o iasmă rea?

Cei blânzi iertând altora, contribuie la susținerea păcii și a bunei înțelegeri între oameni. În cele mai multe cazuri însă prin iertarea lor fac și mai mult: ne umplu sufletul cu simțeminte nouă, c'un fel de admirare, care ne vine și fără voia noastră, arată drumuri nebănuite de cei mai mulți pe cari mergând se poate arăta adevărata valoare omenească.

„Feriți cei blânzi că aceia vor moșteni pământul“.

Dacă e vorba de pământul acestei

vieți, la întâia vedere se pare că nu cei blânzi moștenesc pământul. Ei, de obicei, sunt dați în laturi, călcați în picioare de alții, de câte ori e vorba de-un câștig, de-o glorie, de-o înaintare, de tot ce se socotește bun în viața aceasta. Dar, evident, Mântuitorul n'a înțeles moștenirea pământului în acest chip. El a zis doar: „Ce vei câștiga de vei dobândi lumea întreagă și-ți vei pierde sufletul tău?“ „Pământul“, nu poate să însemneze lumea cu desfătărilor ei deșarte, ci numai ceea ce e bun, frumos și sfânt în aceasta lume. Și în acest înțeles de bună seamă că cei blânzi își aleg „partea cea mai bună“, care nu se va lua dela dânși, de bună seamă că ei moștenesc pământul în ceea ce are el mai frumos, mai bun.

Căci, ce înseamnă a moșteni? A lua în proprietate, a te face stăpân pe cutare avere și a avea dreptul să te folosești de ea. Dar cei blânzi iau în moștenire bună-tatea, stăpânirea de sine, iertarea, ceilalți se fac stăpâni pe răutate pe nestăvilirea patimilor, pe răsunare. Acum cine și-a ales partea cea mai bună? Care e fericit?

„Vor moșteni pământul“ se poate înțelege, mai departe, și „pământul cel făgăduit“, de bună seamă nu Canaanul din legea veche, ci împărăția viitoare. Cei blânzi, cei cari umblă în urmele blândetei lui Isus, au și făgăduința vieții celei de veci, unde vor gusta fericirea cea adevărată și nesfârșită.

Dar cei blânzi vor moșteni și într'alt

chip pământul acestei vieți. Il vor moșteni de dincolo de moarte. Cum? Prin amintirea ce le-o păstrăm. Ne aducem aminte de ei cu drag, ni-i punem de pilde ale vieții, facem sărbători în cinstea lor. Ei, abia după ce mor încep să stăpânească pământul. Ca țigniri de lumină au trecut prin viață; au înmagazinat în sufletele lor atâtea comori, încât nouă muritorilor de rând, ne-au luat vederea. Dar, de dincolo de moarte, ne luminează ca stelele.

Nu-i pilda cea mai vie însuși Isus. care s'a numit pe sine blând? N'a trecut prin viață numai puțin băgat în seamă, ci a fost prigonit și restignit. Și de-atunci nu este El „Soarele dreptății, tuturor vieții răsărind“?

Deși uneori prea târziu în omenime este simțul dreptății. S'a pomenit vr'odată ca oamenii să facă, prin serbări, pomenirea marilor tirani, atotstăpânitori pân' au fost în viață? Și se ridică statui? Nu pierd amintirea lor ca fumul? Mai stăpânește azi vr'unul din ei pământul prin amintirea oamenilor?

Dar cei cari s'au distins prin blândete, deci prin bună-tate, prin înfrângere de sine și prin iertare, nu trăiesc vii în amintirea popoarelor? Nu li-se fac praznice și nu s'au pomeniți cu laude chiar pe acest pământ? Nu se dă astfel proba cea mai strălucitoare că cei blânzi, și până au fost în viață, ei au stăpânit pământul, luându-i cele mai fr-

ricești nu s'ar putea acoperi pretenziunea legală a învățătorului, comuna bisericească își perde dreptul de a mai susține școala (Art. de lege XXVII. din 1907. §. 13.)

De încheiere mai amintesc, că învățătorii cu mai mulți de 21 ani de serviciu pot să ceară ulterior (va să zică numai după asemnarea întregirii de salar dela stat) un adaus personal, cu drept la penzie, de cor. 200, cor. 400, respective cor. 600, dupăcum sunt în al 22—31-lea, 32—36-lea, ori 37—40-lea an de serviciu. (Art. de lege XVI. din 1913. §. 28.)

Discursul dlui deputat național Dr. Ștefan Cicio Pop cu prilejiul desbaterii asupra proiectului cvincvenalelor.

(Continuare și fine).

Are apoi proiectul un paragraf referitor la parohiile nouă, care paragraf e absolut nejustificat, pentru că statul nu e drept să puie teze de aceasta natură. Dispoziția aceasta e cuprinsă în alineatul 11, respective în alineatul ultim al paragrafului 10 și sună (cetește): „Ministrul de culte și instrucțiune publică, ori de câte ori recunoaște ca motivată sistemizarea unui nou post de preot, poate să puie condiția, că o anume parte din suma cvincvenalelor biserica e datorare s'o supoarte, și că din punctul de vedere al cvincvenalelor serviciul preotesc de dinaintea recunoașterii nu contează“. Și dispoziția asta înseamnă o mare nedreptate, pentru că statul nu poate în nici un caz să decline dela sine datoria de a întregi cvincvenalele.

Di raportor a amintit, că există totuși puțin balzam și pe seama preoților cu mai

puține pregătiri, și anume în paragraful 10 respective 9, care le dă acestor preoți în anumite împrejurări posibilitatea de a se împărtași de ajutor. Asta nu înseamnă nimic. Tocmai fiindcă guvernul afirmă, că nu voiește să așeze chestiuni de această natură pe temeiuri labile, tocmai fiindcă guvernul afirmă că se inspiră de principiul libertății profesionale, nu este permisă adoptarea în lege a astorfel de dispozițiuni, cari pot să se preteze cel mult ca bune mijloace de propagandă electorală, dar nu sunt în consonanță nici cu echitatea și nici cu dreptatea. E cu adevărat grozavă situația bisericii și preoțimii de când s'a instituit o atât de vastă gradiție a așa zisei Tauglichkeit (ne-eseptionabilitate), ori cu termeni mai expliciți: a posibilității de împărtașire din ajutoare. S'a spus că cine e osândit de judecătoria penală ori de forul disciplinar, nu mai poate primi ajutor. Noi juriștii și toți oamenii pricepători am înțeles, auzind vorbele acestea, că judecătoriile penale sunt numai judecătoriile și nu și forurile administrative. Așa și glăsuște legea. Dar ce se întâmplă? Vin municipiile și pornesc împotriva lui X sau Y procedura pentru contravenție.

Dar nu s'au mulțămît nici cu urmările deosebit de grave ale sentinței aduse de judecătoria penală, ci dispoziția asta a fost agravată și mai mult în interpretarea ei și s'a făcut enunțarea, că cine e pedepsit de vre-un for administrativ, e ca și când ar fi fost pedepsit de judecătoria penală. Așa a fost cu puțință ne mai auzita nedreptate, că de pildă unui preot — eu am date concrete, depuse la minister, — i-s'a cassat ajutorul bănesc al statului, pentru că fusese pedepsit cu 5 cor. pentru contravenție, iar altuia pentru că a fost pedepsit tot pentru contravenție cu 25 coroane.

Ivan Rakovszky: Ce contravenție?

Dr. Ștefan C. Pop: Vă rog să aveți nițică paciință, pentru că am obiceiul să povestesc totul. Voi răspunde îndată dlui deputat. Contravențiile au fost cazuri de dreptul minunate, căci fiecare e câte un novum în codrurile penale din Europa. Există contravenție împotriva statului, există doleanțe potrivnice statului, și există atitudini potrivnice statului, și pe toate acestea cine le constată? Incepând dela notarul și primarul comunal în sus, toate nenumăratele făruri și factori, cărora li-e motiv îndeajuns să nu le placă cum îi umblă preotului ochii, ca imediat să-l învinuiască de atitudine contrară statului. S'a întâmplat on. cameră, sub antecesorul dlui prim-ministru, că un consilier ministerial a adresat solgăbirăilor o scrisoare cam de următorul conținut: „pentru Dumnezeu, domnii mei, firea-ți ai, nu știu cui, pentru-că nu vi-e drag omul acela, asta nu înseamnă încă că ar comite fapte contrare statului și dacă d-v. nu sunteți în strânse legături de prietinie cu preotul acela, asta nu constituie încă faptă antipatriotică“.

Au lansat o teză, numai pentru că să-l ia pe acel preot de pe picieare. E pus cu totul la discreția organelor de stat și comitatense. (Deputatul Ivan Rakovszky merge spre ieșire). Vă rog să mai stați puțin, dle deputat, chiar acum vreau să povestesc despre lucrurile amintite mai înainte.

Se întâmplă, că dacă cineva nu poate fi pedepsit pentru contravenție, e pus în fața altui paragraf și e învinuit de ținută potrivnică statului. Să nu ne jucăm cu noțiunile, pentru că siguranța statului nu se poate degrada până acolo ca și în cazuri de acestea să se poată vorbi de atitudini contrare statului.

Pentru că dacă cineva are o purtare

moase daruri pe cari muritorii nu le uită nici după ce ei s'au dus? Nu s'au ales ei partea cea mai bună? Nu-i numește azi toată lumea fericiti?

„Fericiti cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul“.

Cei blânzi! Dar cum poate fi, cum poate ajunge cineva blând, adică bun, înfrânat și iertător?

Toate fericirile Mântuitorului au cele mai adânci rădăcini psihologice, și nu se putea astfel, pentru că cine a cunoscut ca El sufletul omului?

Blând nu poate fi decât cel ce se cunoaște pe sine, cel ce-și vede slăbiciunile sale, cel ce nu se crede cel mai bun, ori poate nici mai bun decât alții.

Pe cei cari îi vezi trecând împungaci ca bivoli prin vieață, să ști că nici odată nu s'au gândit că ce-i vieața și ce-s ei. Pe cei cari îi auzi tunând ori îi vezi aruncând până în largi periferi tunetele mâniei lor, să ști că nu cunosc pe ce luntre clătina-toare se află. Blândeța se câștigă din coborrea în sufletul tău, în tine însuși. Vieața, lumea te înăsprește dacă nu te face de-a dreptul primejdios. Nici nu este în toată firea blândete, decât în adâncurile sufletului omenesc. Ceea ce ne pare în natură blând, e de cele mai multe ori o înșelare a simțurilor noastre, alteori o odihnă a forțelor. Un vânt e „blând“ numai pentru că n'are putere să bată destul de tare.

Dar, între oameni, cei blânzi sunt cei mai tari.

Că sunt tari ne dau proba cea mai puternică învingându-se pe sine înșiși prin înfrânare și iertare.

Cel care-și vede slăbiciunile sale trebuie să fie blând, pentru că aceasta cunoaștere ne aduce totdeauna un fel de umilire. Nu o umilire stearpă, ci față de noi foarte râvnică, iar față de alții plină de concesi.

Cel ce-și cunoaște slăbiciunile sale le va pricepe mai cu ușurință și pe-ale altora, și întâlnindu-se în drumul vieții cu ele, va fi mai îngrabă iertător.

Vor moșteni însă cei blânzi, după cuvintele Mântuitorului, vieața cea vecinică pentru că ei, fiind încă în lume, fac faptele acelei vieți.

... În mijlocul acestor gânduri simții că zimbesc, și nu puțin să-mi dau seama dintr'ântăi că pentru ce. Dar îndată îmi apăru în cadre aurite un chip luminos, chipul omului celui mai blând pe care l-am cunoscut în vieață. Se vede că la început am simțit numai apropierea lui. Îmi zimbi cu bunătațe, c'un fel de suferință cerească, iar din ochii lui ceteam o adâncă iertare... Și, după aceasta amintire, îmi apăru altă, și altă icoană.

E ciudat în ce cadru de sfințenie ne apar, de dincolo de mormânt, toți oamenii pe cari i-am cunoscut buni, iertători, cari

au purtat chipul blândetelor. Amintirea lor e ca o apă răcoritoare pentru noi, privindu-i simțim cum întinerim, și cum îmbracă și inimile noastre o adiere de bunătațe.

Da, fericiti cei blânzi, pentru că fac și pe alții fericiti.

Clipe...

Știrea de odihn'o tipă
Șuer lung la velniță,
Ceața de prin văi ai zice
Că-i fum de cădelniță

Dinspre deal, albind potica,
Vin domol cirezile,
Se 'nfoară și de chiot
Și de cânt livezile —

Un păstor doinește 'n stână,
Dând glas jalnic dorului;
Pe subt vechi răchiți se 'ngână
Șoaptele izvorului...

Umbra cade tot mai deasă...
... Blând acum tăcerile
Mă 'mpresoară, ațipindu-mi
Grijile, durerile...

Cernăuți.

G. V.

corectă, nu e bine ca numai de dragul unui notar oarecare să fie trimbat ca preot cu sentimente dușmănoase față de stat, și ca ministrul să grăbească a pune în curgere procedura disciplinară prin intermedierea forului ecleziastic. Iar dacă forul bisericesc nu-l pedepsește și-l găsește de om cinstit, atunci statul răspunde totuși: eu am alte convingeri, pentru că am informații, că respectivul nu e vrednic de ajutor și în consecință i-l iau pe trei ani. Cred, onor. cameră, că e nejust să procedăm așa și că demnitatea statului nu poate fi adusă în consonanță cu o noțiune atât de vagă a „atitudinii contrare statului“.

Am înșirat toate acestea, pentru că să vă conving, că omițând tocmai pe oamenii cu mai puține pregătiri din lege, ne punem în contrarietate cu spiritul legii despre congruă. Eu așa văd anume realitatea, că da, sunt cu totul excluși din lege. Bunăvoința ministrului e totdeauna problematică. Poate ministrul să fie un ministru bun, poate să fie unul rău. Durere, am avut prea mulți miniștri răi, și a încredința în asemenea împrejurări ministrilor un lucru, nu e de demnitate corporilor legiuitoare.

În baza motivelor arătate resping proiectul de lege și anunț pentru cazul dacă va fi adoptat totuși, că la paragraful al doilea voi prezenta o propunere“.

Pagini științifice.

NICOPOLE

(1396—1877—1902.)

Cuvântare rostită în Academia Română de CAROL I. Regele României în ședința dela 21 Martie 1904.

Cuvântarea caldă, cu care sunt întâmpinat din partea Academiei, găsește un viu răspuns în inima mea și mulțumesc pentru sentimentele de dragoste și de credință ce mi se aduc astăzi, ca întotdeauna.

Nu pot arăta mai vădit necurmatul meu interes prin activitatea Academiei, decât aducându-i lucrări și documente de un interes istoric pentru Țară, și luând astfel o parte oarecare la munca ei folositoare.

Măgulitoarea primire ce Academia a făcut comunicărilor mele anterioare mă îndeamnă a nădăjdui, că și de astădată va asculta cu interes ochirea ce doresc a arunca asupra două epoce — una foarte depărtată, în care un strămoș al meu se afla în luptă sub stindardele creștinătății alături cu un mare Domn român, — alta recentă, care poate fi privită ca o încoronare a celei dintâi.

Aceste evenimente s'au desfășurat în jurul vechei cetăți Nicopole, care prezintă astfel pentru mine un înedit interes, căci sub zidurile sale s'au strâns acele legături de prietenie între regele Sigismund al Ungariei și Comitele Frederic VI de Zollern, care a întemeiat mărirea Casei mele, și tot acolo după cinci secole aproape urmașii lui Mircea, răsbunând pe strămoșii lor, au început lupta de desrobire care a întemeiat Regatul Român.

Mircea-cel-Bătrân — cu drept cuvânt numit și cel Mare — este în acest trecut depărtat figura cea mai impunătoare a neamului românesc: faima faptelor sale glorioase, străbătând peste hotare, deșteaptă pentru întâia oară interesul lumii apusene asupra Țării. Alături cu cele mai falnice armate străine și ca vrednic aliat, el face să strălucească vitejia ostașului român pe câmpiile dela Rovine și Nicopole, iar, lucru de neuitat, el stabilește de atunci dreptul nostru asupra Dobrogei, realipită prin războiul pentru neatârnat și acum deapurarea nedespărțită de trupul României.

Sigismund, fiul împăratului Carol IV al Germaniei, dobândește prin moștenire în anul 1378 marchisatul de Brandenburg, iar prin căsătoria sa cu Maria, fiica Regelui Ludovic-cel-Mare al Poloniei și Ungariei, primește în anul 1387 tronul Ungariei drept zestre.

Cu câțiva ani mai înainte împăratul Carol dăduse în căsătorie pe fiica-sa Margareta Comitelui Ioan de Zollern, frate mai mare al Comitelui Frederic VI de Zollern, despre care va fi vorba mai la urmă.

Situația lui Sigismund în Ungaria era foarte grea: ferberile interioare, dușmănia aristocrației maghiare în contra lui, și mai ales primejdia groaznică ce amenința regatul său prin apropierea Turcilor, cari cucerise deja toate cetățile de pe malul drept al Dunării, îl silită a-și căuta în afară aliați și bani. Mai întâi el vinde marchisatul de Brandenburg vărului său Jodocus, margrav al Moraviei, pe 20,000 galbeni. Apoi spre a câștiga timp, trimite Sultanaului Baiazid o solie cu scop de a-l îmblânzi. Precum se știe, solia lui Sigismund fu primită cu cuvinte trufașe, cari nu lăsa nici o îndoielă despre gândurile lui Baiazid.

Văzând că războiul nu poate fi înlăturat, Sigismund alcătui de îndată o mare misiune, cu arhiepiscopul dela Strigon (Gran) în frunte. Ea avea însărcinarea de a îndemna creștinătatea la un război de mântuire în contra necredincioșilor.

Aceasta misiune porni la regele Carol VI al Franței, la Ducele Filip al Burgundiei, la Venetia, la ducii și principii germani, în fine la Papa Bonifaciu IX, spre a-l ruga să proclame o nouă cruciată.

Pericolul de care creștinătatea era amenințată inflăcăra popoarele apusene și deșteptă, în Franța și Burgundia mai ales, un adevărat fanatism. Ducii, principii și comiții se ridicară spre a lupta alături cu Ungurii.

Dându-și seamă că Turcii nu vor întârzia a deschide vrășmașiile, Regele Sigismund se duce, la începutul anului 1395, în Transilvania spre a se pregăti pentru o campanie de primăvară. El pofteste la o întrunire la Brașov pe Mircea, care se grăbește a lua înțelegere cu Regele Ungariei și încheie un tractat, prin care se hotărăște ca ori când Sigismund va conduce în persoană armatele sale în contra Turcilor, el, Mircea, se îndatorește a veni și dânsul cu toată puterea sa armată; iar când armatele vor fi comandate de un alt șef, atunci Mircea va trimite numai trupele sale bine înzestrate cu toate cele de trebuință. În ambele cazuri se asigura armatei ungurești libera trecere prin Țara-Românească, care va îngriji de traiul și transporturile ei, sub condiția ca totul să fie plătit. Mircea Vodă devenia ast-

fel aliatul regelui Ungariei și-i asigura un sprijin prețios pentru lupta ce se pregătea.

Partea a doua a acestui tractat amintește nevrând tractatul încheiat între Rusia și România în ajunul războiului dela 1877. Deși acest din urmă nu stipula o alianță, totuși faptul că trupele ambelor state au purtat lupta împreună îi dă o însemnătate mult mai mare decât cuprinsul său.

În luna Maiu Sigismund pornește cu armata sa, întră în Țara Românească prin trecătorile dela Bran pe la Câmpulung, și apucând spre apus, urmează drumul dealungul Oltului spre Dunăre împreună cu Mircea și ostașii săi. Turcii se aflau la Nicopole, însă țineau totodată și întăririle de pe țărmul stâng al Dunării, în localitatea numită Nicopolea mică.

Aflând despre apropierea armatelor creștine, Turcii le eșiră înainte, fură însă respinși și siliți a se retrage repede la gura Oltului în pozițiile lor întărite cu ziduri. Urmăriți de aproape de ostașii lui Sigismund și ai lui Mircea, Turcii sunt cu desăvârșire înfrânți și trec în grabă Dunărea spre Nicopole.

Pe când armatele creștine se pregăteau a trece și ele fluviul, Sigismund primi știrea despre moartea, la Oradea mare, a soției sale, a reginei Maria, și temându-se de o mișcare în Ungaria, în favoarea Edvigei, soția regelui Vladislav al Poloniei și sora reginei Maria, încetă deodată campania cu gândul de a o reîncheia mai târziu, când îi vor sosi ajutoare mai însemnate din apus. Cu grabă dar apucă drumul înapoi spre Ungaria, unde găsi într'adevăr o mare fierbere în contra lui.

Mircea, adânc mânit de această neașteptată încetare a campaniei, care-l expunea singur la răsbunarea Turcilor, fu nevoit a lua o atitudine ostilă față de Sigismund și a-i împedeca retragerea la trecătoare.

Anul 1396 începe sub niște împrejurări, cari prevestiau întâmplări serioase.

Bizanțul era impresurat și tare amenințat de cetele Sultanului Baiazid. Situația împăratului Manoil II era critică. El adresa ca și Sigismund, o chemare desperată Curților creștine spre a trimite ajutoare grabnice. Acest apel găsi un răspuns puternic; însă depărtarea cea mare, dificultatea comunicațiilor și greutatea de tot felul întârziară sosirea sprijinului. Totuși la începutul lui Aprilie trupele Franței și Burgundiei întrunite la Dijon se pun în mișcare. Mii de cavaleri armați, tot atâția feciori și 6.000 simbriași călări și pedestri se aflau sub comanda celor mai ilustre căpetenii, ca tinărul Comite de Nevers Ioan fără frică fiul Ducelui de Burgundia, Comitele d'Eu, mareșalul de Boucicaut, un vechiu luptător dela Kosovo, și alți mulți, purtând numele cele mai strălucite din nobilimea franceză.

(Va urma)

Reviste.

România. Armata română înaintează tot mai adânc pre teritoriul Bulgariei. Știrile, ce s'au colportat despre opreliștea Rusiei în ce privește sistarea înaintării sunt nea-

devărate. România n'a intrat în această încăierare, fără să-și dea seamă de toate consecințele. Rusia declarase de cu bună vreme, că România are mâna liberă în Balcani, cerându-i singur, că după încetarea ostilităților să intre în confederația balcanică. România s'a amestecat în războiul cu gândul de a face pace în Balcani. Cu toate acestea Bulgaria, deși slăbită, stăruie cu îndârjire la continuarea luptei cu Sârbii și cu Grecii. Dezastrul o amenință de pretutindeni. Cadrilaterul a fost ocupat, fără nici o opunere și armatele române înaintea mereu spre inima Bulgariei.

În înaintarea ei spre Sofia oastea Română s'a ciocnit cu urmata bulgară la Ferdinandovo, între Vracea și Sofia. Un detașament de cavalerie bulgară voia să zădărnicească întâlnirea armatei române cu aceea a sârbilor. Atacul a fost vehement, dar a ținut scurt și bulgarii s'au predat, lăsând în mâna Românilor o brigadă de călăreți și 12 tunuri.

Armata română își va urma drumul spre sud și împreunându-se cu grecii, probabil vor asedia Sofia.

Sesiunea extraordinară a camerelor a fost închisă alaltăeri prin mesaj regal, în care regele mulțumește reprezentanților pentru votarea legilor, conforme împrejurărilor excepționale prin care trece țara.

Bulgaria. Noul guvern bulgar s'a constituit sub șefia lui Radoslovoff, care a întrunit în jurul său toate elementele cele mai șovine, anti-sârbești. Atât el, cât și generalul Savoff, precum și Ficeff șeful statului major au declarat, că nu vor să stea de vorbă cu nimeni și că vor încerca cea mai îndârjită rezistență împotriva beligeranților.

Situația e extrem de complicată. Anarhia s'a înstăpânit pretutindeni. Palatul regal e păzit în mod excepțional, căci partidul revoluționar a decretat moartea lui Ferdinand. În zilele aceste, s'a svonit știrea, că Ferdinand ar fi fugit în Ungaria, refugindu-se la o moșie de a sa din nordul țării. Știrea se desminte.

În momentul din urmă se pare că Bulgaria totuși va ceda.

Numai de nu ar întârzia prea mult, căci oștirile sârbești, grecești și românești sunt în fața Sofiei.

Diverse.

Concurse. Ven. Consistor archidiecezan prin Circularul XII.—1913 publică cu termenul de 10 Aug. a. c. stilul nou, concursurile la stațiunile de cantor—*invățător* din *Șardul unguresc* din *Iușin* și din *Cenade*, iară cu termenul de 20 August a. c. pentru stațiunea de cantor *invățător* din *Șomjalău* în districtul protop. al *Diciosânmărtinului*.

În favorul celor rămași pe drumuri. Exundările, ce-au lăsat atâta desatru mai ales în părțile locuite de români, au umplut de mâhnire pe toți. Apelăm deci la cetitorii noștri și la toate inimile simțitoare, să contribuie din obolul lor pentru ușorarea sorții celor năpăstuiți, cari tocmai în aceste zile de grea încercare stau în fața celei mai cumplite mizerii. Ofertele, ce vor sosi la adresa ziarului nostru se vor achita în coloanele foii noastre, și se vor trimite la destinație.

Despărțământul Dej al „Asociațiunii”, precum și cercul aceluiaș pentru fondul de teatru român își ține adunarea cu festivitățile următoare: 1. În 27 Iulie n. 1913 la orele 11^{1/2} a. m. Prelegere populară în ograda primarului. II. La orele 3 p. m. Adunarea ordinară a desp. Dej al Asociațiunii. 2. La orele 4 A patra adunare ordinară a cercului Dej al societății pentru fond de teatru român. 3. Seara la orele 8 Declamație repr. teatrală prin diletanții cercului Dej al Societății pentru fond de teatru român, tot acolo sub acoperământ cu următorul program: I. Declamație de Alex. Perhaiția. II. O vișoară, piesă populară în 3 acte de Octavian Prie. După teatru dans. Damele sunt rugate a se prezenta în costum național.

Noul episcop de Hajdudorog. Se va instala în 15 Octomvrie. Credincioșii de acolo l'au rugat, să-și mute rezidența la el, căci ei au muncit de o jumătate de veac pentruca să se înființeze acea episcopie pe care de altfel nimeni nu o dorește decât numai rutenii cei maghiarizați.

Vagoane de clasa treia la trenul accelerat. Dela toamnă începând, la toate trenurile accelerate, se vor alătura și vagoane de clasa treia. Taxa de călătorie pentru vagonul de clasa treia la trenul accelerat va fi egală cu cea de pe clasa a doua delatrenurile personale.

Convocator. Despărțământul XV. Mociu al Asociațiunii invită pre toți membrii și sprijinatorii lui la adunarea generală ce se va ținea Duminică în biserica gr. or. din Mociu la 4 ore p. m. Oct. Florian secretar. Vasile Hopârtean dir. desp.

Petreceri. Teologii din jurul Ilenzi, invită cu drag la *Petrecerea de vară* ce se aranja în 27 Iulie st. n. a. c. în sala băilor din Bizușa (Büdöspataka).

— Tinerimea română academică sătmăreană invită la *Petrecerea de vară* ce se va aranja Duminică, în 10 August st. n. în Mădăraș, cu ocaziunea adunării cercuale a despărțământului Sătmar al Astrei. Venitul curat e destinat pentru despărțământ și pentru premiarea corurilor țărănești.

— Inteligența română din Reteag și jur invită la *petrecerea de vară* ce se va aranja la 27 Iuliu st. n. 1913. în sala cea mare a școlii gr. cat. din Reteag. Venitul curat este destinat fondului de zidire a unei biserici nouă gr. cat. în Reteag.

MAI NOU.

Înaintarea atât de grabnică a armatei române, care la prima ciocnire cu bulgarii, a cucerit 12 tunuri și a luat ca prizonieri o brigadă întreagă, au pus pe gânduri guvernul din Sofia. El a încercat să pacteze cu România, dar aceasta a declarat, că nu stă de vorbă, numai în acord cu ceilalți beligeranți.

Regele Ferdinand a trimis mandatori la Niș declarându-i lui Pasich, că e aplicat să delibereze asupra păcii. Se așteaptă și reprezentanții celor alalte puteri.

„L'Independance Roumaine” publică în nrul de Sâmbătă următoarea notă:

„Di Titu Maiorescu, președinte al consiliului și ministru al afacerilor străine a primit astăzi dim. răspunsul Sârbiei și al Greciei la nota pe care țara noastră a trimis-o eri acestor state pentru a le pune în curent cu demersul regelui Ferdinand, și pentru a stabili o înțelegere în vederea unor preliminari pentru pace.

Suntem pozitiv informați, că Sârbia și Grecia sunt în totul de acord cu țara noastră asupra tuturor punctelor și cer ca condițiile de pace cu Bulgaria să fie discutate de comun acord cu România, ca parte interesantă, într'o conferință a celor cinci state beligerante. (România, Sârbia, Grecia, Bulgaria, și Muntenegru).

Sârbia și Grecia propun ca conferința să aibă loc la „Sinaia”.

Telegrama oficială anunță din Constantinopol, intrarea cavaleriei turcești în **Adrianopol**.

Troupele sârbești, după ce oastea română a făcut prizoneră o brigadă bulgară, s'au împreunat cu Românii, încă Sâmbătă, în vederea unei acțiuni comune: ocuparea Sofiei.

Plevna a fost ocupată Vineri în entuziasmul populației locale.

Bulgarii, cari au fost făcuți prizonieri la Ferdinandovo, au fost transportați la **București**. În total sunt 6000 prizonieri, între cari 80 ofițeri și un general. Prizonierii sunt tratați pretutindeni cu cea mai civilizată bunăvoință.

Partea Literară.

Despre viața curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

Aceasta e pe scurt psihologia iubirii. Din toate acestea s'a invederat, că iubirea e ceva spirituală și totdeauna stă în puterea noastră, fiind iubirea o vrere. Dacă oamenii ar reflecta la aceasta, s'ar vindeca de religiozitatea lor bolnăvicioasă, căci și-ar căuta mântuirea de veci în hotărâri serioase și în fapte, iar nu în efuziuni sentimentale.

Acum ce e amorul? Amorul întru atâta se deosebește de iubire, în cât nici n'ar fi iertat se-l amintim cu iubirea în aceiași zi. De unde izvorește amorul? Curioasă întrebare, veți cugeta, căci aceasta o știe și băiatul de pe gimnaz, ca și fetișcana de 14 ani.

Așadar de unde izvorește amorul? Din inimă? Sărmana inimă ea e cu totul nevinoată în lucrurile dragostei, ca și mâna ori piciorul. Inima contrage și respinge sucul de viață dătător — sângele — dar la amor nu se pricepe. Fiind că inima viază întreg organismul, iar iubirea e sufletul vieții morale, adecă o susține, pentru acea inima e simbolul foarte potrivit al iubirii. Prin urmare inima e numai tip, simbol și nimic mai mult în afacerile iubirii.

Fiindcă sentimentele împreunate cu amorul și iubirea îngreunează s'au iușesc bătăile inimei, pentru aceea se consideră în mod greșit de izvorul iubirii și al amorului. Amorul produce schimbări și în față, dar cu toate acestea nu zicem, că se naște din obraz.

Izvorul amorului e sentimentul; iar sentimentul se naște din influința reci procă a trupului și a sufletului. Asupra sentimentelor au influință, sănătatea, morbul, foamea, timpul frumos și urit, lucrul, lenea, conștiința curată, păcatul și altele. Când e vorbă de amor, instinctul are rolul cel mai însemnat între sentimente. Cred că e de prisos se amintesc care instinct. Ce e dar amorul? Cred că ai avut vreodată inflamație la mână ori la picior. Inflamația e împreunată cu iritare, cu congestiune de sânge și cu un sentiment de durere. Și amorul e o inflamație; și anume a sentimentului. Vorbind în limba medicilor, amorul e iritarea în grad mare a instinctului de propogare sau senzual. Precum se poate vedea, dragostea purcede din trup și e cunoscută și animalelor. E evident deci, că nu poate fi scopul vieții, aceea ce avem comun cu animalele.

Greșesc foarte mult poeții și romancierii, cari seduc pe oameni prin aceea, că pun amorul senzual mai presus de orice. Escapție fac poeții greci, cari au ținut de nedemn pentru un bărbat amorul și de acea nu l'au ținut potrivit și demn nici ca obiect al tragediilor, cu mult mai tare au prețuit iubirea deaproapelui.

Se asemănă în foarte multe privințe amorul cu morburile împreunate cu ferbințeli; precum morbosul e incapabil de studiu și muncă serioasă în tocmai așa și cel amoretat nu are poftă de lucru, nu odată își ruinează sănătatea, sau îl alungă pe nefericitul amoretat în nebunie.

Iubirea e altruistă, ajută, dă altuia. Amorul e egiost, își caută numai binele său, plăcerile sale sau cu alte cuvinte-pretinde. Cu toate că amorul nu vrea se apară ca ceva egoism, totuș să vădește aceasta cu deosebite atunci, când se pun piedeci în calea amorului și amoretatul nu-și poate câștiga obiectul iubit. În cazuri de aceasta apoi amoretatul de multe ori e în stare să calce în picioare orice legi, câte odată să și omoare; dacă nu vei fi a mea, nici a altuia să nu fii.

Amorul orb e o specie de idolatrie. Pe altariul inimii celor cuprinși de astfel de patimă nu tronează Dzeu, ci un om adeseor foarte păcătos. Adecă totuș ca niște copii desmerdați pretind ca Dzeu să le implinească toate dorințele.

S'ar putea numi iubirea senzuală și beție. Medicii învățați încă o tractează sub titula de „Libesrausch“ beția amorului. Beția aceasta e perfect egală cu cea produsă de alcool.

Alcoolul aduce în iritare întreg organismul, întogmai astfel și amorul. Spiritul amăgește inima omului cu inchipuiri; omul amețit de beătură se ține foarte cuminte, încât arputea umbla toți oamenii la el la școală, e foarte puternic, încât s'ar putea lupta cu oricine, e bogat precând acasă poate femeia și copii plâng de foame, e prea fericit, încât de iubirea cea mare plânge, și numai după ce i-a eșit din cap beutura plânge conștiința fiind de miseria sa. Intogmai așa amăgește și amorul pe cei îndrăgostiți. Femeninul „Ea“ în ochii amoretatului e nu adevărat inger, căreia poate numai aripile îi lipsesc ca să poată sbura. Masculinul „El“ e adevărat arhanghel; cu un cuvânt amorul din arap își face alb, din satană inger. Cel cuprins de beția aceasta crede, că el poate trăi numai din iubire și că prin urmare, de altceva nu mai are lipsă. Dar precum amețea de beătură, sau ferbințelile boalei nu țin mult, astfel evaporază foarte curând și beția amorului, ba uneori la câteva zile trece în dispreț și ură neîmpăcată. Despre aceasta ar putea povesti multe judecătorii de instrucție.

Credeți că am exagerat? Să auzim ce zice nu medic specialist în boalele de nervi: „Cu cât amorul e mai nebun, mai vehement, mai neprecugetat și mai nepregătit și cu cât mai puțin își cunoșc reciproc naturelele, amorul cu atât mai mult se bazează pe iluzii, cari după ce amoretatii s'au desbătut de cap, dispar fără urmă, așa încât amorul acesta de multe ori e înlocuit de indiferență, dispreț și nră. Sugestiunea aici e de tot evidentă. Precum cel hipnotizat (cuprins de somn magnetic) mănâncă crumpene crude cu mare poftă drept mere gustuoase, întogmai așa și cel amoretat, pe o față urâtă și rea o privește de zăită, iar fata îndrăgostită pe un Don Ioan respingător și mizerabil îl privește de tipul bărbăției și al cavalerismului. De altmintrelea mai adauge medicul nostru, că: „Beția fără frâu a amorului prin iluziile prin cari se sinamăgesc oamenii, aduce mai multă nefericire, decât indestulire“.

E limpede, că morul nu este scopul vieții, ci e numai un dar ce ni-l dă natura și dacă ne aruncăm după el lacom, ne putem strica întreagă fericirea pământescă. Oare nu e tiranie din partea mea să bruschez în chipul acesta sentimentele „celea mai sfinte“ ale tinerimii? Conștiința mi liniștită. Ba mă simt ca și când prin descrierea adevărată a amorului, aș fi deprins o fapta frumoasă de îndurare.

(Va urma).

Cum s'ar putea lucra mai cu efect contra alcoolului.

— Plan de acțiune înaintat Sinodului de primăvară a tractului Arieș. —

(Continuare și fine).

Natural, că mai întâiu, ne vom silii a delătura cauzele beuturii necumpătate și anume:

1. La copii până la 15 ani să nu le dăm nici un fel de beătură; tot asemenea să nu bea femeile în stare binecuvântată și cari laptează.

2. A procura alte distracții poporului obosit de munca zilei: casă de cetire (casină) popici, cuglerie etc. la cari oamenii să poată merge spre a se sfătui, cumpăra și vinde unul dela altul.

3. Instruirea femeilor prin predici, conferințe, prin reuniuni de femei, ca să-și știe ținea în rând casa, și să fie cinstite.

4. Luminarea poporului prin predici, cari sa nu lipsească în nici o duminică, prin catechese în școală și biserică, prin conferințe și prelegeri în cadrele Asociațiunii.

5. Ștergerea datinei urite de a ciocni, de a bea în sănătatea altuia tot, incassarea obiceiurilor urite și rele împreunate cu ospețele costisitoare, cu pomenile, de cari azi se fac abuz.

6. Și în urmă pilda bună a noastră a preoților și a altor oameni inteligenți români. Știm cu toți ce efect au pildele bune. Nici prin 10—20 prelegeri, fie ele spuse cu ori ce măiestrie, nu putem ajunge la rezultatul ce-l putem obține prin fapte, prin pilde. Căci nu sunt de ajuns nici predicile, vorbirile spuse chiar în vorbe frumoase și ticluite cu multă chibzuială, ci trebuie și putem avea efect durabil numai prin pilda ce o vom da, prin punerea în praxă a principiilor ce i-le vom expune poporului.

Să cade deci să luptăm cu fapta contra dușmanului comun, care e alcoolul.

Vedem, că de atâtea ori samânta aruncată ajunge în pământ bun, dar neavând umezeală să uscă, iar aceasta umezeală ar fi, cred eu, pildele bune și consecvente principiilor de cari suntem convinși.

Vă rog, să cumpăniți cu toată seriozitatea ceea ce spuse mai sus. Să avem în vedere nu comoditatea și plăcerile noastre individuale, ci ale neamului din care am odrăslit, ale poporului, a cărui părinți suferiți ne place a ne numi. Noi preoții să fim o pildă strălucită, vrednică de urmat. Vieța noastră să fie în conformitate cu spusele noastre, să fim noi preoții o copie fidelă a dulcelui Isus, care a început a face și a învăța. „Păstorul cel bun sufletul său și-l pune pentru oi“ a zis Domnul Isus.

Noi încă suntem păstori din mila lui Dumnezeu. Ne-am supăra, dacă ne-ar zice cineva că suntem păstori răi, dar oare suntem noi buni? Jertfimu-ne, punemu-ne noi sufletul, cel puțin o plăcere numai pentru oile, credincioșii lăsați în grija noastră? Dacă da, atunci suntem păstori buni, dacă nu, suntem naimiți, servi necredincioși. Și dacă suntem păstori buni, atunci trebuie să ne jertfim chiar și sufletul, ca și care nimic, nu este mai scump pe lume, căci „ce va da omul în schimb pentru sufletul său?” zice Scriptura. Și dacă sufletul suntem datori a ni-l pune pentru binele, folosul, mântuirea poporului, cu atât mai vârtos trebuie să ne jertfim plăcerile, fie acele cât de curate și nevinovate chiar. Și dacă noi altcum nu putem delătura pericolul ce aduce moarte miilor și miilor de trupuri, și va aduce de sigur și moartea neamului nostru, dacă nu-i vom pune zăgar trebuie să ne jertfim nu pe noi, nu sufletele noastre, ci o plăcere trupească numai, o plăcere fără de care putem trăi foarte bine, plăcerea de a nu bea, beuturi spirituoase.

Dar fiindcă alcoolul e cel mai mare dușman al culturii și moralității avem lipsă de unirea puterilor noastre, spre a putea lucra cu efect contra lui și aceste sunt:

Reuniunile de temperanță ori dacă vreți de abstenență. Ce sunt aceste știe fiecare. Ziaristica noastră în timpul din urmă a tractat binișor aceste chestii.

Prima reuniune de acest fel s'a făcut în America, deja în 1808, înainte de aceasta cu 105 ani. Iată undem suntem noi, cari nici azi nu vrem să vedem, măcar că ochi și urechi avem.

Din America s'au răspândit în toată lumea, cum ne arată cartea neamului Bergmann: „Geschichte der Antialcoholbestrebungen“ apărută în Hamburg la 1904.

La noi Ardelenii nu am cunoștință să fie astfel de Reuniuni, afară de a clericilor din Blaj, înființată la stăruințele pâr. Roșian și afară de Reuniunea „sf. Nicolae” din Pata, făcute de harnicul preot de acolo.

Că s'a cercat și la noi a se face ceva în această privință o știm cu toții, ba sinodul ultim, ori penultim arhidiecezan a pus spre dezbateră chestia acestor Reuniuni, voind a face o Reuniune antialcoolică arhidiecezană pentru preoți, dar durere, fără efect.

E timpul dar să ne reculegem și noi. Ne vin pe cap pocăiții, socialiștii, și alții și ne zic: popa predică apă și bea vin. E timpul și deci vă rog să binevoiți a primi următoarele propuneri, ca adaus la propunerile din sinodul trecut (în care s'a primit propunerea de a se șterge cu orice preț abuzurile împreunate cu pomeana.)

1. Să înființăm noi preoții acestui tract protopopesc o Reuniune de temperanță.

2. Fiecare preot să pună în parohia sa bază unei Reuniuni de temperanță cu oameni adulți.

3. Unei Reuniuni de abstenență cu copiii ajunși la usul priceperii (armata, nădejdea viitorului.)

4. Să înființăm în fiecare parohie câte o Reuniune de femei „sf. Maria”, în statutele căreia să se spună expres, că copiilor până la 15 ani să nu li-se dea nici un fel de beătură bețivă.

5. Propun mai departe, ca șeful nostru M. On. părinte protopop, să binevoiască, conform acestor propuneri, pe cari sunt sigur că le veți primi, fiind înșivă convinși de nefericirea alcoolului — după ce vor fi aprobate de Venerata Superioritate, a înștiința prin un cerculariu protopopesc pe fiecare frate preot tractual, să știe că s'au primit și să înființeze fiecare în parohia sa, câte o reuniune de temperanță, abstenență și de femei, iar la proximal sinod să raporteze despre rezultatul pozitiv și ce membrii are, iar în caz negativ, să expună cauzele nesuccesului.

Dacă cineva nu va putea lua parte la Sinod să raporteze în scris M. On. Șef tractual.

Cine nu va face destul acestor hotărâri fără motive juste să fie supus unei pedepse.

Reuniunii de temperanță, abstenență și de femei, fiecare va putea face numai să vrea. Să vor recere, de sigur, oboseli, ostenelile, muncă, dar fără muncă nimic nu se poate nici în lumea materială, nici în cea spirituală. Numai acela nu va putea face, care nu va vrea, ori care a negles cu totul poporul. Desigur, că la început nu vom avea mare succes, dar cine e economul atât de nebun, de cât ce samână să și aștepte secerișul? Răbdare ne trebuie, răbdare multă, fără a ne perde nădejdea. Dacă vom face și Reuniune de femei, atunci vom delătura prima cauză a alcoolului — că să învață copiii de mici a bea — apoi vom putea noi și alții preoți din vecini ori alți inteligenți — oameni cinstiți și pe cari îi vom chema — să țină o conferență femeilor, cum să-și facă datorințele pe mamă, soții creștine, cum să-și țină în rând casa și deci am delătura și cauza beției din punct 4.

Tot în statutele Reuniunii acesteia de femei, s'ar putea lua un §, în care membrii să se oblige a nu înjura de cele sfinte, a lucra în cercul lor de activitate contra sudalmei și necurății — dușmanul al 2-le al omenirii după Szusai.

Să nu uităm fraților, că femeia noastră, țărâna română e foarte bună la inimă, cu minte ageră, înțeleaptă și condusă bine, cu dragoste face minuni, atât îi e de învățat sufletul de lucruri sfinte. E ca și un pământ unde nici când nu s'a sămănat nimic, iar când să seamănă, cresc minune de plante, cari pun în uimire pe toți.

Ducător la scop, deci mijloc eficace contra alcoolismului și prin urmare de folos și de urmat nouă preoților mai sunt: înființarea de case de cetit. În fiește care comună să pot afla 4 membri la asociațiune. Unul trebuie să fie preotul, soția preotului, ajutoriu docentele și cel puțin un fruntaș. Acești 4 membri fac o agendură de a Asociațiunii, care agentură va deschide casa de cetit în care se vor ceti foi, cărți, se vor permite și jocuri sociale.

2. Ștergerea obiceiului de a ciocni, închina cu bețură, de a bea în sănătatea altuia.

3. Cred că, conform propunerii mele din Sinodul trecut, de a șterge abuzul cu pomenile cu ori ce preț, care o ați primit, și Venerata Superioritate o a aprobat — zic cred, că s'au cassat abuzurile în toate parohiile și s'au scos din us datina de a folosi la slujbe bisericesti beuturi.

4. Luminarea poporului prin predici ni-o impune slujba noastră și tot luminarea poporului o putem promova prin prelegerile ținute în cadrele Asociațiunii, înțeleg însă prelegeri pregătite înainte cu studiu, cu luare aminte. Să mă iertați că spun, ca fiecare preot să se pregătească cu prelegeri despre alcoolism și să le țină în comunele din apropiere Dumineca după amiază, fără a face însă cheltuială preotului, căci am auzit pe mulți zicând și eu aș ținea prelegeri în parohia mea, dar sunt costisitoare.

Să vină deci preotul din satul vecin, să vorbească poporului și să se ducă acasă frumos, fără a face obiceiul banchet, tot asemenea să fac și eu în parohia lui.

Dacă așa vom face, atunci noi vom putea fi liniștiți în sufletul nostru și de sigur că rezultatul nizuințelor noastre nu va lipsi.

Atunci și numai atunci ne vom fi făcut datorința de preot, părinte și păstori adevărat, care trebuie, după vorba Scripturii: „dându-se pe sine pildă tuturor întru toate” să fie pildă de hărnicie și activitate.

Va zice cineva, că e greu aceasta! Da, e greu, dar nu e imposibil. Să lăsăm numai la o parte orice meschine și să ne punem toți pe muncă conștientă de regenerare și vom vedea, dacă nu noi, dar desigur urmașii nostri, în via Domnului, efectele binefăcătoare.

Acesta e planul meu de acțiune contra alcoolismului, pe care binevoiți al lua la dezbateră cu seriozitate și fără gândiri ascunse, binevoiți a-l primi ca pe al Onorat fraților Voastre, și să-l punem în lucrare, ca mărirea lui Dumnezeu să fie deplină, bucuria poporului adevărată și mângăierea noastră mare.

Vereșmort la 14 Aprilie 1913.

Iuliu Căpălnean,
preot.

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela:
Leta mare pe 1913 pătrarul al 2-lea. — *Marostelek* pe 1903—1/9 1905. — *Kapnikbánya* pe 1913 sem. 2-lea. — *Poptelec* pe 1913 sem. 2-lea, dacă ne vom limpezi pentru trecut. — *Csengerujfalu* pe 1913. Nrul s'a spedit. — *Biharcsanálos* pe 10/4—10/11 1913. — *Krasznahidvég* pe 1913 sem. 2-lea. — *Ponor (Puj)* pe 1913. — *Hártau* pe 1913 sem. 2-lea. — *Jucul de jos* pe 1913 sem. 2-lea. — *I. W. Gherla* pe 1/9 1908—1/5 1910. — *Oláhkékes* pe 1913 sem. 2-lea. — *Ibaștaldu* pe 1913 pătrarul 3-lea. — *Sibiu* pe 1913 sem. 2-lea. — *Zálnok* pe 1912. — *Lechința de Mureș* pe 1913 sem. 2-lea. — *Krassóvizák* pe 1913 sem. 2-lea. *Zabrani* pe April—Iunie 1913. — *Érhatvan* pe 1913 sem. 2-lea. — *Cicud, B)* pe 30/4 1912—30/4 1913. — *Baziliți, Ungvár* pe 1913 sem. 2-lea. — *Ileni* pe 1913. — *Săp-viz* pe 1913 sem. 1-iu. — *G. V. Inoc* pe 1913 sem. 2-lea. — *Greovaș* pe 1/3 1912—1/3 1913. — *Densus* pe 1913 sem. 2-lea.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut: **Acatistul** și se vinde
egătura simplă frc. . . . 1 cor. 10 fl
" cu foi aurite în pânză 1 " 60 "
" în piele bordo frc. 6 " 20 "
" în celuloid cu cruce frc. 5 " 20 "
Librăria Seminarială Blaj—Balázsfalva.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5°40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela **Librăria**
Seminarului teol. gr. cat. din Blaj
cu prețul **9°50 cor.**

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organi-
zarea învățământului în școlile primare
din Arhidieceza gr.-cat. română.

Se află de vânzare la **Librăria**
Seminarială din Blaj. Prețul **2 cor.**

Se află de vânzare la **Librăria**
Seminarială din Blaj

Icoana dlui I. HRISTOS
și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac **4°30 cor. fco. Mărimea**
icoanelor $4\frac{5}{70}$ cm.

1. Teologia dogmatică funda-
mentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. **Apologetica creștină fco. 5°30**
vol. II. **Tradițiunea și Bis. fco. 5°30**

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. **Dumnezeu Unul, sf. Treime,**
Dumnezeu Creatorul, Intruparea
Domnului și Grația. fco. 7°30 cor.
vol. II. **Sacramentele și Eshato-**
logia. fco. 7°30 rco.

3. Hipnotism și Spiritism 1°50

Preaveneratul **Conzistor Arhiepiscopesc**
a permis să se poată procura aceste cărți
din cassele bisericești pentru bibliotecii. —
Să află de vânzare la **Librăria sem. teol**
Blaj—Balázsfalva.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

INVĂȚĂCEL.

Să primește în Prăvălia de manufactură
și mărfuri curente un băiat care a absolvat
1—2 clase gimnaziale sau asemenea școli.

Pe lângă limba română să recere vor-
birea unei limbi a patriei.

A se adresa la

August Stup

BLAJ

Balázsfalva—Blase

(45) 2—6

MILIOANE folosește contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, flegmei, tusei con-
vulsive și măgărești

Caramellele pectorale

alui **Kaiser** cu „*trei brazi*“

6050 atestate dela medici și
privati garantează pentru
succesul sigur.

Bonboane exceptional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri;
cutie cu 60 fleri se află la: **Carol**
Schieszl farmacist Blaj. (34) 20—22

Institut de asigurare ardelean

„**Transsylvania**“

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului
pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premierii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățatori confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. poporale pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la
sinea anului 1912 . . . . . K. 5,456,645·67
Capitale asigurate pe viață achitate . . . . . „ 5,458,689·48
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1912 } foc „ 133,667,241—
} viață „ 11,740,710—
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2,603,400—

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(15) 52—7

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeestilor*
sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale
sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și
Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor.
și se expediază imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în
tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport
cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux
face 44 coroane.